

ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

8901 Zalaegerszeg, Kossuth L.u.17-19. 92/502-106

Email: mayor@zalaegerszeg.hu

.....napirendi pont

ELŐTERJESZTÉS

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése
2025. március 20-i ülésére

Tárgy: Tájékoztató Zalaegerszeg város Környezetvédelmi Programjának
végrehajtásáról, valamint a 2025. évi Cselekvési Terv meghatározása

Előterjesztő: Balaicz Zoltán polgármester

Készítette: Műszaki Osztály
Tánczos Zsolt környezetvédelmi szakreferens

Tárgyalta: Ügyrendi, Jogi és Vagyonyilakozatot Ellenőrző Bizottság
Műszaki Bizottság
Gazdasági Bizottság
Humánigazgatási Bizottság

Törvényességi és tartalmi, formai szempontból ellenőrizte: Önkormányzati Osztály

Tisztelt Közgyűlés!

A környezetvédelmi feladatok legalapvetőbb törvényi szintű összefoglalását a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Környezetvédelmi törvény) tartalmazza. A Környezetvédelmi törvény 46. §-a alapján az önkormányzatok a környezet védelme érdekében önálló környezetvédelmi programot készítenek, melyet a közgyűlés hagy jóvá. A Környezetvédelmi törvény 48/E. § (3) bekezdése értelmében az önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását.

A Környezetvédelmi törvény 46. § (1) bekezdés e) pontja szerint a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.

A jogszabályi előírásokra tekintettel Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 26/2023. (III.23.) határozatával elfogadta a 2023-2028 időszakra vonatkozó Települési Környezetvédelmi Programot. A program jelen formájában egy 6 évre szóló stratégiai terv is, amelyben foglaltak megvalósítása tovább javítja városunk környezeti állapotát és arculatát, illetve elősegíti a jó közérzetű város biztosítását. A Környezetvédelmi törvény értékelési és felülvizsgálati kötelezettséget írt elő a programban megfogalmazott és végrehajtott feladatokra vonatkozóan. Jelen beszámoló ismerteti az elért – környezetvédelemmel összefüggő – célokat és a cselekvési tervet.

Az előterjesztésben bemutatott eredményeink jelzik, hogy a kitűzött célok mentén a megkezdett munkát tovább kell folytatni, figyelembe véve a város teherbíró képességét és a rendelkezésére álló anyagi lehetőségeket.

Ügyrendi, Jogi és Vagyonyilatközlő Bizottság 58/2025. (III.10.) határozatával az előterjesztést megtárgyalta és 11 igen, egyhangú szavazattal a közgyűlésnek elfogadásra javasolja.

Humánigazgatási Bizottság 21/2025. (III.10.) határozatával egyhangúlag – 14 igen szavazattal – támogatta a határozati javaslatban megfogalmazottakat.

Műszaki Bizottság 33/2025. (III.11.) határozatával az előterjesztést – egyhangúlag 16 igen szavazattal – támogatta.

Gazdasági Bizottság 41/2025. (III.12.) határozatával bizottság az előterjesztést 12 igen, egyhangú szavazattal támogatta

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy az előterjesztés mellékletét tartalmazó Zalaegerszeg város Környezetvédelmi Programjának 2024. évi beszámolóját, valamint a 2025. évre vonatkozó Cselekvési Tervét elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése elfogadja Zalaegerszeg város Környezetvédelmi Programjának végrehajtásáról szóló tájékoztatót és a 2025. évi Cselekvési Tervet.

Felkéri a polgármestert, hogy az előterjesztésben foglaltak alapján tájékoztassa a lakosságot a város környezeti állapotáról.

Határidő: 2025. május 31.

Felelős: Balaicz Zoltán polgármester

Zalaegerszeg, 2025. március 13.

Balaicz Zoltán
polgármester

**Zalaegerszeg város
Környezetvédelmi Programjának 2024. év beszámolója,
valamint 2025. évi Cselekvési Terve**

1. KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS FEJLESZTÉSE

1.1. Oktatási, nevelési intézmények

2024-ben újabb intézményeket sikerült bevonni a környezeti nevelésbe, ezáltal 22 oktatási/nevelési intézményben közel 80 program valósulhatott meg, több mint ezerötyszáz résztvevővel. A környezeti nevelés ezen színterein kiemelt szempontként jelentek meg az alábbi alapelvek:

- Természeti környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Figyelem felhívása a természet értékeire, szépségeire.
- Gyermekek érzékenyítése a környezeti problémák iránt.
- Természet sokszínűségének megismertetése, a változások közös felfedezése.
- Környezettudatos életvitel kialakítása.

1.1.1. Óvodák

Már bölcsődés/óvodás korban megkezdődik a gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodva a környezettudatos életmódra nevelés, amely remélhetőleg a gyerekekben tovább erősödve végigkíséri őket életük folyamán. Támogatásunkkal a tavalyi évben többek közt fák és évelő növények ültetése, madárgyűrűzések, Erdei Iskolai foglalkozások és természetismereti előadások megtartása, kiskertek kialakítása, esővízgyűjtők beszerzése, valamint Környezetvédelmi Jeles Napok rendezvényeinek a lebonyolítása valósulhatott meg.

1.1.2. Iskolák

Önkormányzatunk anyagi támogatásával 2024-ben többek közt szelektív hulladékgyűjtők és komposztáló edények vásárlása, szemétszedési akciók és vetélkedők lebonyolítása, szennyvíztelep és a hulladékválogató működésének bemutatása, arborétumok és tanösvények vezetett látogatása, Erdei Iskolai foglalkozások és természetismereti előadások megtartása, madárgyűrűzések, fák és évelő növények ültetése, rajz- és plakátkiállítás megrendezése, valamint a Környezetvédelmi Jeles Napok rendezvényeinek a lebonyolítása valósulhatott meg.

1.2. Lakossági felvilágosító kampányok, településszépítési és faültetési programok

- Dr. Illyés Zoltán biológus 2024-ben is rendszeresen tartott környezeti neveléssel, természetvédelemmel kapcsolatosan túrákat, köztisztasági közösségi akciókat, madárgyűrűzéseket, Erdei Iskolai foglalkozásokat és a Válicka élővilágát bemutató előadásokat.
- Városunkba látogatott a „HUMDA Zöld Életre Valók” országos e-mobilitási és technológiai roadshow, melynek küldetése az ismeretterjesztés a hidrogén-technológiáról, az energiatárolásról és az elektromos járművekről, azok előnyeiről, működéséről, illetve környezeti vonatkozásairól.
- „A városom: zöld Zalaegerszeg” című környezetvédelmi rajzpályázatot hirdettünk a város általános iskolásai számára. A legjobb 50 alkotás a Városi Művelődési Központban került kiállításra.

- Megrendezésre került az V. GreenTech zöldenergia és fenntarthatóság című környezetvédelmi szakkiállítás és konferencia. A kétnapos rendezvényen 70 kiállítót és 20 szakmai bemutatót láthatott a közel 1300 kilátogató.
- Madarak és fák napja jegyében zajló eseményhez kapcsolódóan a Göcseji Tudásközpont Természetközelség elnevezéssel rendezte meg vásári forgatag rendezvényét, illetve az Alkotások a természetből című alkotói pályázatát.
- Pannon Egyetem Zalaegerszegi Egyetemi Központjában megtartották az országos Bringás reggeli elnevezésű programot, melynek keretében reggelivel várták a munkába igyekvőket, illetve kerékpártúrát is szerveztek az érdeklődőknek.
- Közösségi akciók keretében több településrészen és túraútvonalon is felszámoltuk az illegális hulladéklerakásokat.
- Vezetett vándortúrákon ismerhették meg az érdeklődők Zalaegerszeg természeti értékeit.
- A Pannon Egyetem Zalaegerszegi Egyetemi Központban a hagyományoknak megfelelően az első évfolyam fáját 2024-ben is elültették a diákok.
- Folytatódott a Gyümölcsöző kiskertek című előadássorozat, ahol többek közt a vegyszermentes és a természetközeli gazdálkodásról tartottak előadásokat.
- Immár hatodik esztendeje ültették el a végzős diákok fáját a Béke ligetben.
- Pannon Egyetem Zalaegerszegi Egyetemi Központja 2024-ben is csatlakozott a Bringázz a munkába! elnevezésű országos kezdeményezéshez.
- "Lokális és globális környezeti problémák" címmel nyílt plakátkiállítás a Zrínyi Miklós Gimnáziumban az ökoiskolai programjához kapcsolódóan.
- Az Alsóerdei Sport- és Élmenypark szervezésében bemutatták az „Otthon az erdőben – hol laknak a madarak?” tárlatot, ahol a különböző madárodú típusokat és lakóikat is megismerhették a kilátogatók. Az ismeretterjesztő kiállításon túl, a környéken található túraútvonalakat is népszerűsítették.

1.3. Környezettudatos gondolkodás további elősegítésének lehetőségei

- Önkormányzatunk környezetvédelmi intézkedéseinek, eredményeinek és céljainak széleskörű bemutatása.
- Szemléletformáló kampányok szervezése többek közt
 - lakossági vízpazarlás csökkentése, csapadék- és szürkevíz felhasználás növelése;
 - ökológiai gazdálkodás elterjesztése;
 - helyi védett természeti értékek bemutatása;
 - sérülékeny vízbázisunk tudatosítása;
 - komposztálás további ösztönzése; valamint
 - keletkező hulladékok csökkentése és a szelektív hulladékgyűjtés kapcsán.
- "Zöld munkába járás" ösztönzése az önkormányzati intézményeknél.
- Országos közösségi közlekedéshez kapcsolódó kezdeményezésekhez (pl. Bringázz a munkába, Bringás reggeli, Tekerj a zöldbe...) való csatlakozás.
- Város hulladékválogató és feldolgozó üzemibe látogatások szervezése, hogy a lakosság betekintést kapjon az újrahasznosítási folyamatba és a szelektíven gyűjtött hulladék sorsába.
- Műanyag pohár, tányér és evőeszköz mentes rendezvények szervezése.
- Állatbarát óvodák/bölcsődék, Zöld óvodák és Ökoiskolák számának növelése.

- Diákönkormányzat aktív bevonása a kortárs környezeti nevelésbe.

1.4. Környezeti információs rendszer működtetése, nyilvánosság biztosítása

Zalaegerszeg Város Önkormányzata lehetőségeihez mérten jelentős erőfeszítéseket tesz a környezetvédelemért és a környezettudatos gondolkodás kialakításáért. Fontos, hogy a megtett intézkedéseket, az elért eredményeket és a kitűzött célokat a lakosság minél szélesebb körben megismerje. Ennek érdekében a zalaegerszeg.hu portálon megtalálhatóak a vonatkozó helyi rendeletek, előterjesztések, stratégiák és tanulmányok. A környezet védelmének általános szabályairól 1995. évi LIII. törvény értelmében a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. Környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos események vonatkozásában a városlakók médián keresztüli tájékoztatása folyamatos volt.

2. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A keletkező hulladékok mennyisége – többek közt a fogyasztói szokások és az életmód változása, valamint az életszínvonal emelkedése miatt – folyamatos emelkedést mutat. A fenntartható hulladékgazdálkodás alapvető célja, hogy a lerakásra kerülő hulladék mennyiségét minimalizáljuk, ennek érdekében az alábbi alapelveket kell figyelembe vennünk:

- Hulladék keletkezésének megelőzése, a keletkezett hulladékok veszélyességének csökkentése.
- Hulladékudvar bővítése.
- A szelektív hulladékgyűjtés optimalizálása.
- A hulladékok újra használatának, újrahasznosításának és újrafeldolgozásának támogatása.
- Energetikai hasznosítás lehetőségének növelése.

Jelenleg a volt laktanya területén és Búslakpusztán is történik hulladékkezelési tevékenység. Célunk, hogy a közeljövőben ezen tevékenységek kizárólag Búslakpusztán valósuljanak meg. Ennek kapcsán korábban már kialakítottuk Búslakpusztán egy RDF üzemet és egy kézi szelektív hulladékválogatót, illetve megépítettük a lerakó III. kazettáját. A volt laktanya területén lévő tevékenységek Búslakpusztára történő áthelyezésére vonatkozó beruházást elősegítő tanulmányterv elkészült. Amennyiben az anyagi források is rendelkezésre állnak, úgy megvalósulhat a hulladékgazdálkodási telep létesítése.

2.1. Szelektív hulladékgyűjtés

- A város jól kiépített szelektív hulladékgyűjtési rendszerrel rendelkezik, amely során házhoz menő és szigetes begyűjtés is történik.
- A hulladékudvarban a hulladékok átvétele folyamatosan biztosított volt. Legnagyobb mennyiségben lom, elektronikai, építési-bontási és zöldhulladékot vettek át.

- Lomtalanítás és a zöld hulladék (tavaszi és őszi) lakosságtól történő házhoz menő ingyenes begyűjtése megtörtént.
- Lomtalanítás keretében 5.276 tonna hulladékot gyűjtött be a közszolgáltató a lakosságtól.
- Tavalyi esztendőben közterületre kihelyezett konténerekben (22 helyszínen) 80 tonna használtruhát gyűjtött vissza a Textrade Kft.
- 2024. márciusában bevezetésre került városunkban a konyhai élelmiszer hulladékok szelektív gyűjtése. A társasházaktól érkezett igények alapján 74 db 120 literes edényt helyezett ki a közszolgáltató, melyből 16,6 tonna hulladékot gyűjtött be a Zalai Közszolgáltató Nonprofit Kft. A hulladékot nyári időszakban hetente kétszer, ezen kívüli időszakban hetente szállítja el a közszolgáltató.

2.2. Zöld hulladékok kezelése

Növényi hulladék égetése során keletkező káros anyagok csökkentése érdekében Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének a környezetvédelemről szóló 17/2008. (IV.25.) önkormányzati rendeletében foglaltak szerint az avar és a kerti hulladék kezelése elsősorban helyben történő komposztálással történhet. Égetéssel csak a nem komposztálható (pl. vírusos, baktériumos, gombás vagy egyéb fertőzött) avar és kerti hulladék ártalmatlanítható. A keletkező zöldhulladékok megfelelő kezelésére az alábbi lehetőségek állnak a lakosság rendelkezésére:

- Karácsonyfa begyűjtés (ingyenes). A tavalyi évben 460 m³ begyűjtése történt meg a lakosságtól.
- Őszi és tavaszi lombgyűjtő akció (ingyenes). A tavaszi akció során 1.060 m³, az őszi pedig 1.222 m³ zöld hulladékot gyűjtöttünk be.
- Családi házas övezetben áprilistól novemberig hetente, egyéb időszakban pedig kéthetente biztosított a házhoz menő zöldhulladék gyűjtés (ingyenes).
- A hulladékudvarba bármely zalaegerszegi lakos beszállíthat évente 100 kg/nap/ingatlan (600 kg/év/ingatlan) zöldhulladékot, melyet szintén térítésmentesen vesz át a Zalai Közszolgáltató Nonprofit Kft.
- Kedvezményes komposztálóedény vásárlás a Zala- Müllex Kft.-től, mely egyszeri költséggel jár.

A közterületekről és a lakosságtól begyűjtött zöld hulladék komposztálásra (lágyszárú) és energetikai hasznosításra (fás szárú) kerül.

2.3. Elhagyott hulladékok felszámolása

- Önkormányzati és közterületekről 2024-ben 123 tonna elhagyott hulladékot számoltunk fel a Zalai Közszolgáltató Nonprofit Kft. bevonásával.
- Magánterületeken megjelenő illegális hulladéklerakások felszámolására (elsősorban lakossági panaszbejelentéshez kötődően) hatósági eljárásokat kezdeményezünk az ügyben illetékes Zala Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályán.
- Az elhagyott hulladékokkal kapcsolatos bejelentést telefonon, személyesen, e-mailben, zalaegerszeg.hu felületen, mobiltelefonos applikációkon (HulladékRadar, EcoSmartCities) keresztül bárki tehetett.

- Az elhagyott hulladékok mennyisége tovább csökkenthető a célzott szemléletformáló kampányokkal, fokozott közterület felügyeleti jelenléttel és térfigyelő kamerák alkalmazásával.

3. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

1998-ban Zalaegerszegen a 26 ezer családra/háztartásra még csak 16 ezer gépjármű jutott, az azóta eltelt 26 év alatt 20 ezerrel nőtt a gépjárművek száma. Az autók száma folyamatosan, évente 5 százalékkal emelkedik Zalaegerszegen. Amennyiben azokkal is számolunk, akik a környező falvakból, vagy messzebb lévő településekről jönnek naponta Zalaegerszegre, akkor napi szinten 50 ezer gépjármű nehezedik a városi forgalomra. Zalaegerszeg közlekedésének átalakítása elengedhetetlen a város élhetőségének javítása és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése érdekében. Ezért kiemelten fontos a környezetterhelést csökkentő beruházások megvalósítása, például a tehermentesítő utak kiépítése, forgalomtechnikai megoldások alkalmazása, illetve a kerékpáros infrastruktúra és a közösségi közlekedés további fejlesztése.

3.1. Kerékpárút hálózat bővítése

Önkormányzatunk nagy hangsúlyt fektet arra, hogy élhető várost teremtsen az emberek számára, melyet többek közt a belváros tehermentesítésével és a kerékpáros közlekedés infrastrukturális fejlesztésével kívánunk megvalósítani. Városunk a korábbi években folyamatosan bővítette kerékpárút hálózatát. Célunk, hogy Zalaegerszeget minden irányból bekapcsoljuk az országos kerékpáros úthálózatba, városon belül pedig a kerékpárút hálózat folytonossá váljon. A turisztikai célú kerékpárút fejlesztéseink célja, hogy Zalaegerszeg kulturális értékeire alapozva új vonzerőt hozzon létre a kerékpárral közlekedők számára, mintegy felfűzve a város meglévő, illetve fejlesztés alatt álló turisztikai kínálatát. A hivatásforgalmi célú kerékpárút fejlesztéseink célja pedig egy összefüggő hálózattal biztonságos, kényelmes és akadálymentes kerékpáros közlekedés feltételrendszerének kialakítása, valamint a kerékpáros közlekedés integrálása a teljes közlekedési rendszerbe.

Zalaegerszeg jelenleg 38 km kerékpárúttal rendelkezik. 2019 óta az alábbi szakaszokon létesült – 21 km hosszban – kerékpárút:

- Ola utca – Gébárti tó – Andrásida szakasz (6,5 km);
- Berzsényi utca (281 m);
- Kosztolányi utca – FLEX – ADA szakasz (3,6 km);
- Alsóerdei Sport és Élmenyparkhoz, valamint a Bringaparkhoz vezető szakasz (1,3 km);
- Széchenyi tér – Platan sor közötti szakasz (2,8 km);
- Mindszenty tér – Zalaszentiván közötti szakasz (4,5 km);
- Zalaegerszeg – Kispáli összekötő útszakaszon (974 m);
- Botfai bekötés (927 m).

A Zalaegerszeg – Tescánd közötti 4,1 km hosszúságú szakasz kivitelezése elkezdődött, a munkálatok várhatóan 2025-ben fejeződnek be.

A Zala Park – Cserlap közötti, illetve a Berzsenyi út – Zala Park közötti szakasz tervei elkészültek, a kivitelezési munkálatok a pénzügyi források függvényében valósulhatnak meg. Tehermentesítő út északi oldalán (Falumúzeum – Járum Ferenc utca közötti szakaszon) kialakítandó kerékpárút kapcsán tervkészítés szükséges. A Parkerdő – Csács (Jószomszédok park) szakaszon 1,2 km hosszban épülhet kerékpárút, jelenleg a projekt előkészítése zajlik.

3.2. Kerékpáros létesítmények kiépítése

A kerékpárhasználat elterjedését befolyásolja a kerékpáros létesítmények megléte (támaszok, tárolók, szervizpontok és pihenőhelyek), ezért ezek biztosításáról a kerékpárutak kialakításával egyidejűleg gondoskodunk.

3.3. Forgalmcsillapító intézkedések megtétele, forgalomszervezés

- Fenntartható városi közlekedés, valamint az élhetőbb városi környezet megteremtése érdekében befejeződött a Kosztolányi út kétirányúsítás kialakításának második üteme. A munkálatok érintették a Baross liget, a Zala Vármegyei Szent Rafael Kórház, valamint a vasútállomás környezetét.
- A déli átkötő út vonatkozásában a közbeszerzési eljárás lezajlott, a kivitelezési munkálatok elkezdődtek.

3.4. Alternatív meghajtású járművek

A Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv keretében elindított országos Zöld Busz Program célja a leginkább szennyező buszok mielőbbi kivonása a forgalomból, ezáltal a városi életminőség javítása. Program támogatásával végrehajtott fejlesztés hozzájárul a fenntartható közösségi közlekedés megteremtéséhez, hiszen ezáltal a zalaegerszegi flotta 42 százaléka megújult, ezzel is jelentősen csökkentve a város levegőjét terhelő károsanyag-kibocsátást.

- A tavalyi évben egy Solaris Urbino típusú hidrogén meghajtású buszt próbálhattak ki az utasok tesztüzem keretében a helyi közlekedésben.
- LÉSZ Kft. egy elektromos teherautó beszerzésére – és annak töltőjének kialakítására – 3,8 millió Ft támogatást nyert.

3.5. Közlekedésfejlesztéssel kapcsolatos célok

- Gyalogosbarát zónák létrehozása.
- Alternatív meghajtású autóbuszok arányának növelése a közösségi közlekedésben.
- Városba vezető főutak mentén újabb P+R területek kijelölése.
- Autómentes övezetek kialakítása.
- A kerékpáros hálózat teljessé tétele, a térségi kerékpáros kapcsolatok kiépítése.

- Községi használaton alapuló közlekedési módok bővítése.
- Községi közlekedési közszolgáltatás járműparkjának folyamatos megújítása.
- Önkormányzatunknál és az önkormányzati cégeknél az alternatív meghajtású/hibrid járművek számának növelése.
- Autóbusz pályaudvar teljeskörű átépítése és a kapcsolódó létesítményeinek, rekonstrukciója.
- Belső tehermentesítő harmadik ütemének megvalósítása.
- Északi bekötő út kialakítása az ipari parkhoz.
- Kétsávos körforgalom építése a Balatoni út – Sport utca – Berzsenyi utca csomópontjában.
- Balatoni út – Stadion utca kereszteződésében körforgalmi csomópont létesítése.
- Ilosvai út – Ságodi elkerülő út kereszteződésében körforgalmi csomópont kiépítése.
- Csácsi kerékpárút megépítése (Zala Park – cserlapi aluljáró közötti szakasz).
- Falumúzeum – Járum Ferenc utca közötti szakaszon kerékpárút kialakítása.

4. ENERGIAHATÉKONYSÁG ÉS MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK

4.1. Épületek energetikai megújítása

- 100% KEHOP pályázati támogatásból idén befejeződhet a Zala Vármegyei Szent Rafael Kórház rendelőintézet épületének energetikai megújítása (napelemes rendszer kiépítése, nyílászáró csere, hőszigetelés és fűtőkorszerűsítés).
- Napelemes rendszer került a Keresztury Dezső VMK, a Csillagközi Székhelyóvoda, az Űrhajós utcai Székhelyóvoda és az Űrhajós Bölcsőde épületére.

4.2. Közvilágítási rendszer megújítása

A jelenleg zajló korszerűsítések a közlekedési csomópontok és az egyes városrészek egységes megvilágítottságára koncentrálnak. A fejlesztés részeként 1296 korszerűtlen lámpatest helyett meleg fényű LED-es világítótestet szereltek fel. Ezek vezetékek nélkül, központilag vezérelhetők, erre a célra web alapon működő HDMR Smart City rendszert hoztak létre. Ebbe integrálták az AquaCity környezetében azt a 75 világítótestet is, amelyekre mozgásérzékelő rendszert telepítettek egy körzetvezérlővel. A központi távfelügyeleti felület alkalmas a világítási rendszer teljes távvezérlésére mind egyedi, mind csoportos szinten. Az energiahatékonysági fejlesztés 61,471 kW teljesítménycsökkenést, és évente 245 ezer kWh energia megtakarítást eredményez.

4.3. Megújuló energiaforrások

A Zalavíz Zrt. Zalaegerszeg térségében geotermikus hőtermelési célú projekteket tervez megvalósítani, amihez a térség földtani erőforrásainak feltérképezése céljából geotermikus kutatást kíván végeztetni. A kutatás részét képezi az alaphegységi medence geológiai feltérképezése, hőtermelési célú mélytani potenciáljának meghatározása, illetve geotermikus energia termelésére alkalmas zónák azonosítása. A kutatási blokkok lehatárolása a földtani adottságok alapján, valamint városunk környezetében meglévő potenciális nagyobb hőfogyasztók (pl. önkormányzati fogyasztók,

ipari parkok, Science Park...) elhelyezkedése alapján történt meg. A kutatási program megvalósulásával a jelenlegi döntően gáz tüzelőanyagú hőtermelését saját geotermikus rendszer létesítésével kiegészítve, a város primerenergia felhasználásának és CO₂ kibocsátásának jelentős csökkenése lenne elérhető.

4.4. Energia menedzsment

Energia menedzsment rendszerek fejlesztése és bevezetése önkormányzatok számára elnevezésű felhívásra támogatási kérelem került benyújtásra. A DIMOP PLUSZ-2.1.1-24 100%-os pályázati támogatásának segítségével az önkormányzatok kialakíthatják/fejleszthetik energiamenedzsment rendszereiket a település minél hatékonyabb és költségoptimalizált energiafelhasználása érdekében.

Önkormányzati épületek esetén eddig a pályázati hangsúly (TOP, TOP Plusz) az épületek energetikai korszerűsítésére vonatkozott, azok infrastrukturális fejlesztéseivel (homlokzat- és fűdémszigetelés, gépészeti rendszerek cseréje, korszerűsítése stb.), hiányzott azonban a hatékony energiafelhasználást optimalizáló korszerű energiamenedzsment-rendszer. Egy megfelelő mérőműszerekkel működő rendszer segítségével az épületek energiafelhasználásáról pontos és részletes adatokat kaphatunk, és ezekkel az információkkal aktívan be is avatkozhatunk mind a termelési, mind a felhasználói oldalon.

A támogatásból beszerzett eszközökkel a következő mérések és elemzések valósíthatók meg:

- Villamosenergia-fogyasztó berendezések mérése, amelyek korábban nem rendelkeztek almérővel.
- Gáz, távhő és villamosenergia fogyasztási adatainak mérése, rögzítése és megjelenítése.
- Az energiafelhasználás folyamatos monitorozása és energiatípus szerinti előrejelzések készítése.
- Műszaki és pénzügyi elemzések elvégzése, valamint az optimális üzemvitel meghatározása.

Az energiamenedzsment rendszerek számos további előnnyel járhatnak, többek között:

- Gyorsabban felismerhetők a nem üzemszerű állapotok, például a hirtelen növekvő, a korábbi profiloktól jelentősen eltérő energiafogyasztás (rendszer azonnal jelez).
- A decentralizált energiaellátás szerepe a közeljövőben várhatóan növekedni fog, amely a pályázati feltételek között is megjelenhet. Egy jól működő energiamenedzsment rendszer ezért kulcsfontosságú alapja lehet a későbbiekben megjelenő, energiaközösségek létrehozását célzó pályázatoknak.

4.5. Energiahatékonyság növelésének lehetőségei

Jelen helyzetben kiemelten fontos az energiahatékonyság további növelése, melyet az alábbi célok megvalósításával is elősegíthetünk:

- Megújuló energiahordozók felhasználásának további növelése.
- Intelligens energetikai rendszerek létrehozása.
- Közvilágítás fejlesztése.
- További szigetüzemű napelemes közvilágítási berendezések alkalmazása.
- Napernyők létesítése.
- Energia menedzsment rendszerek fejlesztése és bevezetése.

- Épületenergetikai és Fenntartható Fejlődés Stratégia kidolgozása.
- Megújuló energián alapuló önellátó ipari park létrehozása.
- További önkormányzati épületek energetikai megújítása.
- Egységes Intézményi Energetika Irányítási Rendszer kiépítése.

5. VÍZTISZTASÁG VÉDELEM

A települési vízgazdálkodásnak szervesen illeszkednie kell a térségi, illetve az országos vízgazdálkodás rendszerébe. A takarékos és átgondolt felhasználási alapelveknek itt is ugyanúgy kell érvényesülnie, ebből következően az emberi vízfelhasználás tervezését három alapelvnek kell vezérelnie: minél kevesebbet használjunk, minél kevésbé szennyezzük el, minél többet forgassunk vissza.

Városunk egész területe – felszín alatti vizek szennyeződés érzékenységi besorolása szempontjából – fokozottan érzékeny, tehát a felszín alatti vízbázis védelme a város hosszú távú ivóvíz ellátása miatt kiemelten fontos feladat. A jogszabályi lehetőségek és előírások ugyan nem zárják ki a magánszemélyek háztartási igényeit meg nem haladó tevékenység esetén az egyedi szennyvíztisztítás esetén szikkasztás lehetőségét, de a szikkasztásra gyakorlatilag alkalmatlan földtani közeg miatt még az egyedi szennyvíztisztítási módszer is jelentős kockázatot rejt, ezért a hatóság jóváhagyásával továbbra is csak igazoltan vízzáró szennyvízgyűjtés alkalmazható.

- Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának a KEOP konstrukció keretében lehetősége nyílt a búslakpusztai bezárt hulladéklerakó által okozott szennyezés megszüntetésére. A projekt 2015. évi lezárását követően megállapítható, hogy az elvégzett munkálatok eredményeként megszűnt a környezet továbbszennyezése és megtörtént a szennyezés lokalizációja. Jelenleg a szennyezett víz folyamatos monitorozása, aktív szénrel történő tisztítása és visszanyeletése történik a hatósági előírások alapján.
- Az illegális csatornahálózati rákötések felderítése befejeződött, ehhez kapcsolódóan az elválasztott üzemű rendszerre történő csatlakozás kiépítésére vonatkozó kötelezések kiadása szükség szerint megtörtént.
- Eddig 130 önkormányzati lakásban szereltetett fel a LÉSZ Kft. „okos vízórárt”. A leolvasásukhoz elegendő, ha a lépcsőházban végigmennek a vízórák rádiójeleit felfogó készülékkel, amivel aktiválni lehet a leolvasáshoz a mérőórát. A rendszer képes riasztani, ha valami rendellenességet észlel (például az állandó fogyasztás csőtörésre is utalhat). Cél, hogy ott, ahol a lakáson belül van a mérőóra, ilyen okos mérőórákra térjenek át.
- Befejeződött az ivóvíz és szennyvíz közműhálózat hatékonyságnövelő fejlesztése. Ennek eredményeként javult a településen a szolgáltatás minősége azzal, hogy az érintett utcákban minimálisra csökkent a csőtörésekből fakadó szolgáltatás kimaradás, szennyvízcsatornák illetve bekötések felújításával pedig az elöntésekből fakadó károkozás és közegészségügyi kockázatok is mérséklődnek, mérséklődtek. A fejlesztéssel érintett hálózatok hossza ivóvíz esetében 6.951 fm, szennyvíz esetében 6.798 fm volt. A projekt részeként összesen 4.600 m³

kapacitású víztároló, 1 db ivóvíz átemelő gépészeti felújítása, 1 db 100 m³-es víztorony és az azt megtápláló szivattyú állomás létesült. A projektben 29 építési helyszínen történtek döntően vezetékek kiváltási munkák, a megítélt KEHOP támogatási összeg 1.150.118.848 Ft volt.

- Ivókutak alakítottunk ki a Dísz téren, ezzel is hozzájárulva a PET hulladék mennyiségének csökkentéséhez.
- Szennyvíztisztító telepen egy új biogáz üzemű gázmotor állt üzembe.
- Északi vízbázison egy új termelőiút kialakítása valósulhatott meg, ezzel is javítva a vízellátás biztonságát.
- Új csatornamosó/szennyvízszippantó autó beszerzése történhetett meg, amely a ZALAVÍZ Zrt. használatába került.
- Közmű rekonstrukció zajlott többek közt a Köztársaság, Kisfaludy, Zrínyi, Kosztolányi, Hunyadi, illetve Bocskai utcában, ezzel is csökkentve a csőtörések és elszívárgások előfordulásának kockázatát.

Vízellátással és a vízbázis védelmével kapcsolatos célok, feladatok

- Csapadékvíz visszatartás alkalmazása.
- Meglévő záportározók fejlesztése, optimalizálása és újak szükség szerinti kialakítása.
- Illegális csatornahálózati rákötések felderítése.
- Szenny- és csapadékvíz rendszer teljes szétválasztása.
- Vízzívárgások felszámolása a közüzem i ivóvíz és szennyvíz rendszerekben.
- Csapadék és szürkevíz hasznosító rendszerek kialakítása.
- Csapadékvíz rendszer felkészítése a villámárvizek befogadására.
- Cselekvési terv kidolgozás a kiemelten sérülékeny vízbázis védelmére.
- Adatbázis létrehozása (zárt szennyvízgyűjtők száma és műszaki állapota, valamint az ásott és fűrt kutak leltára).
- Házi szennyvíz gyűjtők mennyiségének és állapotának (vízzáróságának) felmérése, szükség szerinti cseréjének elrendelése.
- Nem megfelelő kút létesítések és használatok feltérképezése, leltárának elkészítése és ellenőrzése.
- Szennyvíztisztító telepen alkalmazott technológia folyamatos megújítása, fejlesztése.
- Északi vízbázis fejlesztése, melynek célja Zalaegerszeg és a regionális víziközmű rendszerhez tartozó települések hosszú távú vízellátásának biztosítása, mind a lakossági, mind a városhoz szervesen hozzátartozó ipari beruházások vízigényének kielégítése.

6. ZÖLDFELÜLET GAZDÁLKODÁS

6.1. Zöldfelületi Stratégia zöldfelület fejlesztései

Zalaegerszeg a hazai vármegyeszékhelyek rangsorában a negyedik helyet foglalja el az egy lakosra jutó önkormányzati zöldterületek vonatkozásában (38 m²/fő). A fenntartható, jövőbemutató zöldfelület gazdálkodással szeretnénk hozzájárulni a város lakosságának és a városba érkezők jó

közérzetéhez. A fajták kiválasztásánál elsődleges cél az adott helyszín ökológiai viszonyait legjobban toleráló, valamint a kártevőkkel szembeni nagy ellenálló képességű növényfajok kiültetése. Kiemelt figyelmet fordítunk az elburjánzott cserjeágak felszámolására (terek átláthatóságának és a közbiztonság érzetének növelése érdekében), a város faállományának szükségszerű cseréjére, az idős fák védelmére és a faegyed szám növelésére.

Önkormányzati tulajdonú zöldfelületeinek gondozása, kaszáltatása, gyommentesítése és a megjelenő allergén növények visszaszorítása folyamatos volt.

Városgazdálkodási Kft. fűt kutat alakított ki (Aranyeső Kertcentrum területén) a zöldfelületek öntözésére, ezzel minimalizálva a vezetékes ivóvíz ilyen célú felhasználását.

Fenntartható zöldfelület gazdálkodás szempontjait figyelembe véve 2024-ben az alábbi zöldfelület fejlesztések valósulhattak meg:

- Belvárosi zöldfelületek rendezése: az éghajlati viszonyok és a környezeti tényezők változása következtében a város egyes zöldfelületein még mindig találhatóak cserélendő növényfoltok, növényegyedek. Ezen célok megvalósulása érdekében több belvárosi helyszínen is megtörtént az előregedett növényállomány cseréje és a szükséges növénypótlások elvégzése.
- Növényhagymák kiültetése: évről évre jelentős számú hagymás növény kerül kiültetésre a közvetlen belváros virágágyaiban. A telepített hagymák azonban az első évi kiemelkedő virágzás után legyengülnek, a következő szezonban nem, vagy csak gyengén virágoznak. Ennek elkerülésére 5.000 tulipán és nárcisz hagyma kiültetését végeztünk el.
- Virágládák beültetése, fenntartása: korábbi években a város főutcáján és a Dísz téren 114 virágládát helyeztünk ki, melyek pozitív fogadtatásra találtak a helyiek és a városunkba látogatók körében. Az egynyári növények kiültetése és intenzív fenntartása (gyommentesítése, műtrágyázása, öntözése) minden évben szükséges.
- Temetők zöldfelületeinek rendezése: Zalaegerszeg köztemetőinek zöldfelületei jól fenntartottak, de növényállományuk fajtaszegény, sok esetben előregedett, esztétikai és egészségi értelemben leromlott. Az elkülönített keretösszegeből megtörténhetett a cserjefoltok szükség szerinti megújítása és pótlása, beteg fák kivágása, valamint új faegyedek telepítése.
- Kertvárosi zöldfelületek rendezése: több helyszínen 15 faegyed kiültetése valósulhatott meg.
- Nyugati osterfák kiváltása: Honvéd utcában ötven éve telepített, sokszorosán csonkolt, rossz egészségi állapotú, alacsony esztétikai értékű fasor kiváltása 2023-ban kezdődött el. A 2024-es keretből – 15 nagyobb tűrűsű, magasabb esztétikai értékű és alacsonyabb fenntartási igényű faegyed kiültetésével – folytatódott az utca fasorcseréje.
- József Attila utca fásítása: közmű rekonstrukciót követően megtörténhetett az egységes fasor kialakítása 20 faegyed kiültetésével.
- Pózvai zöldfelületek rendezése: a városrész zöldfelületei jól fenntartottak, ám a korábban alkalmazott növényállomány sok esetben beteg, elburjánzott és előregedett volt. A tervezett keretösszeg felhasználásával több helyszínen megtörténhetett a zöldfelületek megújítása, valamint 10 faegyed és 53 cserje kiültetése.
- Landerhegyi zöldfelületek rendezése: több helyszínen 18 faegyed kiültetése valósulhatott meg.
- Egyéb zöldfelület megújítások: több helyszínen fák (6 faegyed) és cserjék (40 fő) visszapótlása történt meg.

6.2. Egyéb zöldfelület fejlesztések

- Negyven- ötven éve telepített alacsony esztétikai értékű ostorfák a város számos utcáját szegélyezik, összességében több ezres egyedszámmal. Fenntartásuk rendkívül költségigényes, mivel évi kétszeri metszést igényelnek, hogy az utak úrszelvénye szabad/belátható maradjon és a légvezetéseket se érje el a fák lombkoronája. A rendszeres csonkolások hatására állapotuk leromlott, gyakran odvasak, esztétikailag alacsony értékűek. Tavalyi évben a Hegyalja utcában 22 nyugati ostorfa (előregedett, magas fenntartási költségű fasor) kiváltása történt meg.
- Több helyszínen elvégeztük a szükséges fapótlásokat.
- Megújult az ONCSA kereszt és a Ho Si Minh szobor környezetének zöldfelülete.
- Fasor telepítettünk a Pálóczi Horváth Ádám utcában (7 faegyed kiültetésével).
- Az ültetések mellett kiemelt figyelmet kaptak a már meglévő, korosabb faegyedek állagmegóvása. A hosszú távú, biztonságos fenntartásuk érdekében folyamatos volt a szükséges gallyazások, a parazita növények elleni védelem, a korona korrekciók elvégzése és a fászek kezelése.
- Városgazdálkodási Kft. a Balatonfelvidéki Nemzeti Park és a Polgármesteri Hivatal munkatársainak bevonásával megújult a helyi védelem alatt álló Bozsoki domb. A megkezdett munkák 2025-ben tovább folytatódnak.
- A „Nyilatkozat és vállalás Zalaegerszeg a klímavédelemért” elnevezésű dokumentumban is kiemelt városi programmá emelkedett a városi zöldfelületek növelése. Ehhez kapcsolódóan hirdettük meg azt a célt, hogy 5 év alatt (2024-ig) 5 ezer fát ültetünk. Az eredeti cél már korábban teljesült, de a programot tovább folytattuk, hogy 2024-ig 10 ezer fa ültetése valósulhasson meg. Tavalyi év végéig közel 12 ezer faegyed telepítése történt meg.

6.3. 2025-re vonatkozóan – a Zöldfelületi Stratégia keretében – az alábbi zöldfelület fejlesztéseket fogadta el a közgyűlés a 2024. december 12-ei ülésén:

- belvárosi zöldfelületek rendezése;
- virágládák beültetése, fenntartása;
- temetők zöldfelületeinek rendezése;
- nyugati ostorfák kiváltása;
- Zrínyi úti fasorcsere;
- Mikes Kelemen utcai zöldfelületek rendezése;
- fapótlások;
- kaszaházi zöldfelületek rendezése;
- Zárda utcai fasorcsere;
- Gébárti vízilétesítmények fásítása;
- egyéb zöldfelület megújítások.

6.4. Fenntartható zöldfelület gazdálkodás szempontrendszere:

- Invazív növényfajok lehetőség szerint teljes kiirtása, illetve a fajok városi zöldfelületeibe történő behurcolásának megakadályozása. Jelentős allergén hatással rendelkező növényfajok egyedszámának visszaszorítása.

- Kiemelt cél a meglévő koros, de egészséges faegyedek megtartása és a helyi védelem alatt álló területek védelme/kezelése.
- Burkolt felületek arányának csökkentése, csapadék áteresztő burkolatok alkalmazása.
- Többszintes növényállomány kialakítása a nagyobb biológiai sokféleség kialakulása érdekében. Méhlegelőnek alkalmas növényfajok telepítése.
- Alacsony fenntartási igényű, tág tűrésű fajták választása, figyelembe véve az adott terület talajadottságait, mikroklímáját. Növénytelepítéseknél vizsgálni kell az őshonos fajok és hazai fajták felhasználásának lehetőségeit.
- Szerves trágya/komposzt, mulcsolás és gyökérintató alkalmazása a faültetéseknél.
- Gyomirtók, vegyszerek használatának minimalizálása.
- A telepített növények beszerzése lehetőleg helyi termelőktől történjen, csak egyedi esetben származzon 60 km-es körzeten kívülről.
- Kizárólag csapadék, felszíni vagy felszín alatti víz felhasználása a zöldfelületek öntözésére.
- Erdőterületek nagyságának növelése.
- Robbanómotoros gépek lecserélése elektromos üzeműekre a zöldfelületek fenntartásában.
- Lomb helyben hagyása a kevésbé frekvenciált területeken.
- Zöldtetők és homlokzatok széleskörű alkalmazása.
- Egynyári virágágyak minimalizálása.
- Fásítási/fasorcsere program folytatása.

6.5. Zöld Infrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA)

Megkezdődtek az egyeztetések a Zöld Infrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA) elkészítésére, melynek célja, hogy a települések Területi és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) 2.1.2-15/6.3.2-15 Zöld Város prioritástengelyhez kapcsolódó kiírásokra beadott projektpályázatokat támogassa. A ZIFFA jellegét tekintve egy olyan integrált terv, amely kiterjed:

- település fejlesztésére,
- klímavédelmi és klímaadaptációs intézkedésekre,
- természeti erőforrások hosszú távú megőrzésére,
- zöldfelület fenntartás műszaki és foglalkoztatási területére,
- ökológia kapcsolatok fenntartására és fejlesztésére,
- zöldfelület gazdálkodásra,
- csapadékvíz gazdálkodásra,
- szabadtéri rekreációra.

A ZIFFA készítésével a cél egy olyan, középtávra szóló akcióterv létrehozása, amely a zöld infrastruktúra fejlesztéséhez egy hatékony, fenntartható jövőképet alkot, ugyanakkor a konkrét intézkedések szintjéig részletezi a szükséges beavatkozásokat. Felméri és nyilvántartásba veszi a létező, illetve potenciális zöld infrastruktúra elemeket egy zöld infrastruktúra kataszterben. Ezen kataszter tartalmazza a hálózatot alkotó zöld- és vízfelületi elemeket, és azok rendszereit. A hálózat elemeinek kiértékelésével rávilágít a hiányosságokra, kijelöli a lehetséges és szükséges fejlesztési/fenntartási/ellenőrzési irányokat és területeket. A tanulmány elkészítésének határideje 2025. augusztus 30.

7. LOCAL AGENDA 21

Az Európai Unió Bizottsága, valamint a Magyar Kormány a pályázati támogatások egyik horizontális alapelveként határozta meg a fenntartható fejlődés biztosítását, így minden projektet úgy kell megvalósítani, hogy az a fenntartható fejlődést, ezen belül a környezet védelmét és állapotának javítását előmozdítsa. Az uniós pályázatok fenntarthatósági vállalásai között szerepel a környezettudatos menedzsment és tervezés keretében a Fenntarthatósági terv vagy program megléte. Ezért a város elkészítette a Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Programot, mely előírja, hogy a dokumentumban foglalt célok megvalósulását évente felül kell vizsgálni. Tervezetteknek megfelelően 2021-ben megtörtént a Local Agenda 21 felülvizsgálata (2026.12.31-ig érvényes), melyet a 299/2021. (XII.16.) határozatával a közgyűlés jóváhagyott. A felülvizsgálat eredményei és a megtett intézkedések részletei jelen beszámolóban kerülnek részletesen bemutatásra.

8. ÖKOVÁROS PROGRAM

Önkormányzatunk 2010-ben indította el az az ÖKOVÁROS programot, mely a megújuló energiák széleskörű alkalmazására, az energiafelhasználás csökkentésére, a környezetterhelő (szennyező) anyagok és hulladékok minimalizálására, a zöldfelületek fenntartható gondozására, valamint a hatékony környezeti nevelésre tett ajánlásokat. Ehhez kapcsolódóan, a 2019-2024-es önkormányzati ciklus kezdetén elkészítettük az ÖKOVÁROS program, Zalaegerszeg a klímavédelemért elnevezésű koncepciót, amelyben a megfogalmazott célok megvalósulása elősegíti egy olyan jövőkép kialakulását, ahol Zalaegerszeg egy energia- hatékony, élhető, fenntartható és „zöld” megyeszékhellyé válhat. A város vezető szerepet tölthet be a régióban az újrahasznosítás, a megújuló energia hatékony felhasználása, a fenntartható zöldfelületek kialakítása, valamint a közösségi közlekedés fejlesztése terén. ÖKOVÁROS program, Zalaegerszeg a klímavédelemért koncepció főbb pontjai:

1. Helyben előállítható, megújuló energiaforrások használatának növelése
2. Intézmények energiahatékonyságának növelése
3. Fenntartható hulladékgazdálkodás
4. Fenntartható vízgazdálkodás
5. Közlekedésfejlesztés, fenntartható mobilitás
6. Zöldfelületek fenntartható kialakítása, gondozása
7. Környezettudatos gondolkodást elősegítő szemléletformálás

Az ÖKOVÁROS programban meghatározott, 2024-ben megvalósult célok részletes ismertetését jelen előterjesztés tartalmazza.